

Opuntia fragilis.

Tekst : Finn Nielsen

Blandt vinterhårdføre kaktus udmærker *Opuntia fragilis* sig ved at være én af de allermest hårdføre. Samtidig er den nok også én af de allermest variable i udseendet, velsagtens i kraft af, at dens udbredelsesområde er enormt. Fra midten af USA og langt op i Canada.

Der er også stor variation i blomsten, som er gul i forskellige nuancer, nogle med røde støvfang. Der findes også mange med forskellige røde blomster, men så er der mig bekendt tale om hybrider.

Nogle populationer blomstrer tilsyneladende aldrig. Alligevel spredes planten vidt omkring. Som navnet siger, er planten fragil, altså skrøbelig og går let i stykker. Det er almindeligt antaget, at spredning i stor udtrækning sker ved, at der brækker led af planten når et dyr passerer, og leddet hænger fast i dyrets pels indtil det falder af et nyt sted. De afbrækkede led kan også flyde, så spredning ad vandvejen anses også for muligt. Leddene har meget nemt ved at slå rod, så man kan nemt opformere sine *O. fragilis*.

Det er fascinerende at tænke på, at disse små kaktus nogle steder står dækket af meterhøj sne i måneder og med op til 50 frostgrader efter at de først er skrumpet ind til rynkede, måske fin-

gertykke stumper - for så, når sneen smelter, at svulme op igen og strutte, måske endda med flotte blomster. Hvis man kun har et uopvarmet drivhus - eller måske kun et halvtag - til rådighed for sine kaktus, er *O. fragilis* et godt bud på et samleobjekt.

Opuntia X Columbiana. Foto: Finn Nielsen

Det er lykkedes mig på et par år at opbygge en lille samling på ca. 75 forskellige *O. fragilis*, som jeg overvintrer i et uopvarmet drivhus. Der har selvfølgelig været enkelte tab, som alle skyldes råd, formentlig p.g.a. for høj luftfugtighed og for ringe ventilation, idet jorden selvfølgelig er knastør. Man må jo betale sine lærepenge.

Mange af mine *O. fragilis* er fra Canada, hvor de vokser fra Vancouver Island (British Columbia) i vest og til Ottawa (Ontario) i øst og op til Peace River (Alberta) i nord.

I sin bog "A 2002 REVIEW OF THE DISTRIBUTION OF THE NATIVE CACTI OF CANADA" beskriver Ken Hancock nøje findestederne for Canadas fire forskellige kaktusarter (*Opuntia fragilis*, *O. humifusa*, *O. polyacantha* og *Escobaria vivipara*). Bogen bygger videre på indsamlede oplysninger fra 1997 og 1998 og konstaterer, at der både er fundet nye kaktuslokaliteter og forsvundet nogle. I en del tilfælde er lokaliteter blevet opdyrket, men andre er også

bare forsvundet. Sådan er det gået med den østligste konstaterede lokalitet af *O. fragilis* tæt ved Ottawa (Nepean). Den første rapport fra 1987 nævner en gruppe på over 60 cm i diameter og flere mindre grupper, og man anslog populationens alder dengang til 30 år. I 1996 var den store gruppe svundet ind til kun 4 planter med få led, og der blev fundet en del døde planter i nærheden. I 1997 blev kun én plante fundet, og den blev sidst set i live i august 1998.

Der var ingen spor af populationen i juni 1999. Ak, ja. Med sådan en historie giver det sig selv, at netop den plante har en særlig plads i min samling.

Desværre er det langt fra altid, man kan få noget at vide om, hvilken lokalitet en plante stammer fra, og mange af de *O. fragilis*, der sælges, er utvivlsomt hybrider, således også i min lille samling. Men hybrider bidrager generelt til at skabe et større udbud af spændende planter for vores hobby, og mange gange er hybriderne endnu smukkere end deres forældre. Når artens overlevelse i naturen er sikret, kan vi mennesker med sindsro prøve at skabe nye varieteter.

Men naturen laver også selv hybrider. Én af de gode er *Opuntia*

***Opuntia caruanthica* (el. måske *Opuntia phaeacantha* v. *camanchica*).**

Foto: Alf Eriksson, fra en artikel i Kaktus 04/2005

Fra redaktørens eget udendørsbed, en nyindkøbt *Opuntia humifusa*, som vi håber vil blomstre i år. Foto: Ellen Christensen

Opuntia phaeacantha fragilis.

Foto: Alf Eriksson, igen fra artiklen i Kaktus 04/2005

"Smithwick". Navnkundige Georg Sydow fortæller i Kaktus nr. 1 fra 1983, at han indførte den fra Dakota, USA, i 1970, og at *O. fragilis* er den ene af forældrene, og *O. humifusa* er den anden. Navnet skulle den have fået "efter en lille flække langt ude på landet i Dakota". Andetsteds har jeg dog læst, at det er en krydsning mellem *O. chymochilla* og *O. fragilis* og at Smithwick er navnet på kaktussamleren Claude Barrs hjemby. (Men måske er Claude Barr den "ener og eneboer af indiansk afstamning", som Sydow henviser til i sin artikel?).

Samme Georg Sydow har lagt navn til en anden hybrid, *Opuntia* "Georg Sydow", jævnfør Peter Brandt Pedersens artikel i Kaktus nr. 1 fra 1992. I hvert fald foreslog P.B.P. dette navn til en krydsning mellem *O. rhodantha* og *O. fragilis*, som angiveligt skulle være rigtblomstrende med flotte røde blomster. Jeg er ikke stødt på denne åbenbart særdeles fortræffelige plante andre steder. Kan nogen hjælpe mig med oplysninger?

I internettets annoncer støder man også på *O. fragilis* var. *sydowiana*. Uden tvivl med tydelig

adresse til Georg Sydow. Jeg har ikke set billeder af dens blomst - kan det mon være den, PBP omtaler i 1992?

Peter Brandt Pedersen benytter sin artikel i 1992 til at slå et slag for de vinterhårdføre kaktus og sukkulenter. Her 21 år senere vil jeg gerne gøre det samme. Som ny kaktussamler vil jeg også gerne opfordre til, at man også omtaler kaktusernes hårdførhed eller mangel på

samme, når deres pasning i øvrigt bliver beskrevet. Kan de eventuelt tåle nogle få graders frost, så det er værd at prøve dem i et uopvarmet drivhus?

Under alle omstændigheder kan man roligt anskaffe sig *Opuntia fragilis*.

Finn Nielsen
H.P. Simonsens Allé 72
5250 Odense SV
tlf. 26.528.528
finn.fyn@jubii.dk

P.S.: Efter at jeg skrev ovenstående, har Ken Hancock udgivet en ny, revideret udgave af sin bog, som nu hedder "THE DETAILED DISTRIBUTION OF THE INDIGENOUS CACTI OF CANADA". Heri medtager han også forekomsten af naturhybriden *Opuntia* $\times$ *Columbiana*, som er en krydsning mellem *O. fragilis* og *O. polyacantha*. Den nye udgave opregner i alt 511 findesteder, hvilket er en stigning på 50 steder. Af disse 511 har de 33 dog ikke længere nogen population af forskellige årsager, eller tilstedeværelsen kan ikke verificeres. F.N.